

*Một Xã Hội Trật Tự được Xây
dựng trên Nền tảng Sự Thật, Công
Lý và Hòa Bình*

Thư Mục Vụ của Đức Tổng Giám Mục Paul D. Etienne

Một Xã Hội Trật Tự được Xây Dựng trên Nền tảng Sự Thật, Công Lý và Hòa Bình

Thư Mục Vụ của Đức Tổng Giám Mục Paul D. Etienne

Anh chị em thân mến trong Đức Kitô,
Ân sủng và bình an của Chúa Giêsu Kitô ở cùng anh chị em.

Trong bối cảnh thế giới đang trải qua nhiều biến động — với những xung đột diễn ra tại nhiều nơi, sự phân hóa ngày càng sâu sắc trong đời sống xã hội, cùng với những vấn nạn đặt ra cho nền đạo đức chung — Giáo Hội tiếp tục dương cao ánh sáng Tin Mừng như kim chỉ nam cho chúng ta bước đi. Công đồng Vaticanô II, Học thuyết Xã hội Công giáo*, và bài diễn văn ngày 9 tháng 1 năm 2026 của Đức Giáo hoàng Lêô XIV* trước Đoàn Ngoại giao cạnh Tòa Thánh đã góp phần soi sáng con đường chúng ta phải bước đi, với sự minh định rõ ràng và một tinh thần khẩn thiết được tái khơi dậy. Trong bài huấn từ ấy, Đức Thánh Cha đặt những thách đố của thời đại dưới ánh sáng tư tưởng về “Thành Đô Thiên Chúa”* của Thánh Augustinô, qua đó trình bày một tầm nhìn sâu xa về hòa bình, công lý và trật tự chân chính theo viễn tượng Kitô giáo.

Tôi ước mong được cùng anh chị em suy tư về những chủ đề này, nhất là khi chúng chạm đến hai trụ cột thiết yếu làm nên nền tảng của bất kỳ xã hội nào mang cảm hứng Kitô giáo:

- 1. Sự tôn trọng pháp quyền**
- 2. Đức ái — tình yêu đối với tha nhân**

Những điều này không tách rời khỏi các nguyên tắc của Học thuyết Xã hội Công giáo; trái lại, chúng phát xuất trực tiếp từ chính những nguyên tắc ấy.

Học thuyết Xã hội Công giáo của chúng ta làm rõ rằng các quyền lợi luôn đi đôi với những bổn phận tương ứng. Mỗi con người, nhờ phẩm giá bất khả xâm phạm của mình, đều có quyền được hưởng những điều cần thiết cho một đời sống xứng hợp — như lương thực, việc làm, an ninh và chăm sóc sức khỏe — đồng thời cũng có bổn phận góp phần bảo đảm những quyền ấy cho tha nhân.

Mục đích của thư mục vụ này là giúp cộng đoàn hiểu rõ hơn những nguyên tắc nền tảng ấy và cùng nhau dần dần xây dựng một xã hội ngày càng tốt đẹp hơn.

*Có liên kết

1. Phẩm Giá của Mỗi Con Người

Học thuyết Xã hội Công giáo khởi đi từ chân lý vững chắc rằng mỗi con người đều được tạo dựng theo hình ảnh và giống hình ảnh của Thiên Chúa. Phẩm giá cơ bản này là nền tảng của mọi đời sống đạo đức và của một xã hội công bằng.

Mỗi người đều có trách nhiệm tự phân định xem những thực tại phức tạp của thế giới hôm nay có “phù hợp hay không với đường hướng giáo huấn của Tin Mừng liên quan đến con người và thiên chức của con người, một thiên chức vừa trần thế vừa siêu việt; mục đích là để hướng dẫn người Kitô hữu biết cách cư xử cho đúng” (*Toát yếu Học thuyết Xã hội của Giáo hội, số 72*). * Khi đề cập đến Học thuyết Xã hội Công giáo, Thánh Giáo hoàng Gioan Phaolô II đã nói: “Giáo huấn này ... được tìm thấy tại điểm giao thoa, nơi đời sống Kitô hữu và lương tâm gặp gỡ thế giới thực tại. Giáo huấn ấy được thể hiện trong những nỗ lực của từng cá nhân, của các gia đình, của những người tham gia vào đời sống văn hóa và xã hội, cũng như của các chính trị gia và các nhà lãnh đạo quốc gia, nhằm trao cho giáo huấn đó một hình thức và sự áp dụng cụ thể trong dòng lịch sử”. (*Centesimus Annus, số 59*)*.

Nhiệm vụ của chúng ta là không ngừng tìm kiếm sự công chính trong cuộc sống của chính mình — tìm kiếm và tuân theo ý muốn của Thiên Chúa — sống theo trật tự đạo đức tự nhiên được viết trên mỗi trái tim con người.

“Phúc thay người chẳng nghe theo lời bọn ác nhân, chẳng bước vào đường quân tội lỗi, không nhập bọn với phường ngạo mạn kiêu căng, nhưng vui thú với lề luật CHÚA, nhằm đi nhằm lại suốt đêm ngày. Người ấy tựa cây trồng bên dòng nước, cứ đúng mùa là hoa quả trở sinh, cành lá chẳng khi nào tàn tạ.” — Tv 1:1-3

Đức Thánh Cha Lêô XIV nhắc nhở thế giới rằng **quyền được sống là nền tảng của mọi quyền khác**. Khi các xã hội không tôn trọng tính thánh thiêng của thai nhi, của những người dễ bị tổn thương hay bị gạt ra bên lề, họ làm xói mòn công lý ngay từ nền tảng của nó. Sự tôn trọng chân thành đối với cuộc sống cũng được dành cho người tị nạn và di dân, cho những người phải chịu sự phân biệt đối xử, cho người cao tuổi, người nghèo và những người mệt mỏi. Mỗi cuộc sống đều thiêng liêng, bất kể hành động của cá nhân, và mỗi cá nhân đều có khả năng sống trong mối quan hệ đúng đắn với Thiên Chúa.

Tình yêu đối với tha nhân bắt đầu từ đây — bằng cách nhận ra Đức Kitô nơi mỗi con người và đáp lại bằng lòng tôn kính cùng lòng trắc ẩn. Chúng ta thực hành điều này hàng ngày thông qua cách chúng ta đối xử với người vô gia cư, cách chúng ta trò chuyện với nhau, cách chúng ta phản ứng với hàng xóm, bao gồm cả những người có thể bị cộng đồng rộng lớn hơn xa lánh.

2. Công Ích Chung và Pháp Quyền

Công ích chung, như các nghị phụ của Công đồng Vatican II đã dạy trong *Gaudium et Spes**, bao gồm các điều kiện xã hội cho phép tất cả mọi người và cộng đồng phát triển. Trọng tâm của những điều kiện ấy là **sự tôn trọng pháp quyền**.

Pháp quyền như một trụ cột đạo đức

Pháp quyền không chỉ là một phương tiện chính trị thuần túy, nhưng trước hết là một thành tựu mang chiều kích đạo đức. Nó diễn tả xác tín rằng công lý, chứ không phải sức mạnh, phải là nguyên tắc hướng dẫn các tương quan giữa con người với nhau. Những luật pháp được xây dựng trên nền tảng chân lý luân lý sẽ bảo vệ người yếu thế, buộc người có quyền phải chịu trách nhiệm, và kiềm chế những xu hướng thống trị mà Thánh Augustinô gắn liền với “thành của con người.”

Đức Thánh Cha Lêô XIV cảnh báo rằng khi các quốc gia và các nhà lãnh đạo từ bỏ con đường đối thoại để chọn lựa sức ép và áp lực, họ đang làm suy yếu “**nền tảng của mọi sự cộng sinh bình yên**.” Khi pháp luật bị biến thành công cụ của quyền lực thay vì là người bảo vệ công lý, kết cấu xã hội bắt đầu rạn nứt.

Sự khôn ngoan của Thánh Augustinô

Tư tưởng của thánh Augustinô về “**sự an bình của trật tự**” giúp chúng ta nhận ra rằng hòa bình không chỉ đơn thuần là vắng bóng xung đột nhưng là sự hiện diện của một trật tự ngay chính. Những luật pháp công minh, được áp dụng cách đúng đắn, tạo nên khung nền trong đó Đức ái, tự do và phẩm giá con người có thể triển nở.

Vì vậy, **sự tôn trọng pháp quyền là biểu lộ sự cam kết của chúng ta đối với công ích chung**.

Nền pháp quyền bảo đảm rằng công lý, chứ không phải lợi ích cá nhân hay phe phái, trở thành nguyên tắc định hình đời sống chung của chúng ta. Tuy nhiên, để có hiệu lực thực sự, nguyên tắc ấy phải được thực thi trong sự tôn trọng phẩm giá con người và tính thiêng liêng của sự sống. Bạo lực chỉ dẫn đến bạo lực. Dù là cá nhân hay một quốc gia đi chệch khỏi pháp quyền, như Đức Thánh Cha Phanxicô đã nhấn mạnh, “lô-gích của hận thù và bạo lực” không bao giờ có thể được biện minh.

*Có liên kết

3. Liên Đới: Tình yêu mang Hình thức Xã hội

Liên đới là sự diễn tả mang tính xã hội của đức ái. Liên đới mời gọi chúng ta nhận ra mỗi con người đều là anh chị em và cùng nhau vác lấy gánh nặng của nhau.

“Nhưng Thầy gọi anh em là bạn hữu.” *Gio-an 15:15**

Ngày nay, Đức Thánh Cha Lêô XIV mời gọi chúng ta hướng ánh nhìn đến nỗi đau khổ của biết bao Kitô hữu đang phải đối diện với bách hại tại nhiều nơi trên thế giới. Đồng thời, Ngài cũng cảnh báo về những hình thức phân biệt đối xử tuy tinh vi nhưng vẫn hiện hữu ngay trong những quốc gia vốn từng đề cao tự do tôn giáo.

Trong bối cảnh chia rẽ và ngờ vực đang gia tăng ngay tại quê nhà, tinh thần liên đới được thể hiện qua việc canh tân cam kết sống **đức ái đối với tha nhân**:

- Chông lại mọi thái độ khinh miệt và chia rẽ
- Bảo vệ những người dễ bị tổn thương
- Quảng đại chào đón những người xa lạ
- Kiên vững đứng về phía những ai chịu bất công

Tinh liên đới là việc sống đức bác ái trong mọi cấp độ của đời sống xã hội: từ gia đình, khu xóm, thành phố, tiểu bang, quốc gia cho đến cộng đồng quốc tế. Tinh thần liên đới bao hàm cả sự nâng đỡ giữa các dân tộc. Liên đới cũng đòi hỏi lòng thương xót đối với những anh chị em buộc phải rời bỏ quê hương vì bạo lực, bị truy bức, hoặc bất kỳ hoàn cảnh nào xúc phạm đến phẩm giá và sự an toàn của con người.

Liên đới được thể hiện cách cụ thể khi các cơ sở bác ái Công giáo rộng mở phục vụ bất kỳ ai tìm đến với họ. Sống liên đới cũng có nghĩa là lên tiếng bảo vệ mọi sự sống con người, từ giây phút thụ thai cho đến cái chết tự nhiên.

Liên đới, có lẽ hơn bất kỳ nguyên tắc nào khác của một xã hội tốt đẹp, nhấn mạnh tầm quan trọng của các mối tương quan đúng đắn trong một thế giới đang ngày càng trở nên liên kết và phụ thuộc lẫn nhau ở nhiều cấp độ. Tóm lược Học thuyết Xã hội của Giáo Hội đã diễn tả cách rõ ràng điều này:

Liên đới cũng là một đức tính luân lý thực sự, không phải là một “cảm giác thông cảm mơ hồ hay đau buồn hời hợt trước những bất hạnh của nhiều người, gần gũi cũng như xa lạ. Ngược lại, liên đới là có một quyết tâm vừa chắc chắn vừa kiên định muốn dẫn thân lo cho công ích. Tức là lo cho ích lợi của mọi người và mỗi người, vì tất cả chúng ta thật sự đều phải chịu trách nhiệm về tất cả mọi người”. Liên đới được nâng lên hàng đức tính xã hội căn bản, vì đó là đức tính nằm trong phạm vi của công bằng. Đó là một đức tính ưu tiên nhắm tới công ích và được tìm thấy nơi những người “dẫn thân lo cho ích lợi của người thân cận tới mức, theo nghĩa của Tin Mừng, sẵn sàng “liều mất bản thân mình” vì người khác thay vì khai thác người khác, và sẵn sàng “phục vụ người khác” thay vì áp bức người khác vì ích lợi riêng.
(193)*

*Có liên kết

4. Nguyên tắc Hỗ trợ và Tự do để yêu thương

Chúa Giêsu đã ủy thác cho 12 tông đồ (*Mát-thêu 10*)** và sai đi bảy mươi hai môn đệ (*Lu-ca 10*)*.

Chúa Giêsu giao trách nhiệm thực sự cho các cá nhân và cộng đồng để chứng minh rằng sự tham gia và đồng trách nhiệm thuộc về mọi cấp độ.

Nguyên tắc hỗ trợ khẳng định rằng các quyết định cần được đưa ra ở cấp độ địa phương thấp nhất có thể, trong sự tôn trọng tính toàn vẹn của các gia đình, các giáo xứ và các cộng đoàn. Nguyên tắc này chỉ thực sự hoạt động khi các cộng đồng địa phương ấy được thúc đẩy bởi **đức ái** — tức là tình yêu thương cụ thể và hằng ngày, giúp củng cố các mối tương quan.

Mối lo ngại của Đức Thánh Cha Lêô XIV về việc thao túng ngôn ngữ và sự bào mòn sự thật cho thấy một hiểm họa khác đang đe dọa đời sống chung: Khi sự thật bị xuyên tạc, gia đình và cộng đồng đánh mất tự do để hành động theo điều đúng. Nguyên tắc hỗ trợ đòi hỏi phải có đối thoại chân thành, sự minh bạch luân lý và tự do theo đuổi điều thiện.

“Đức Giê-su đáp: ‘Chính Thầy là con đường, là sự thật và là sự sống’”. *Gio-an 14,6**

5. Đức Ái và Tình Yêu Đối Với Tha Nhân: Trái tim của Xã hội Kitô giáo

Trong khi pháp quyền bảo đảm trật tự, **thì đức ái bảo đảm tính nhân bản**. Trong khi luật pháp mang lại khuôn khổ, **thì tình yêu mang lại ý nghĩa**.

Đức Giêsu Kitô đặt tình yêu đối với tha nhân như điều răn trọng yếu thứ hai, không thể tách rời khỏi tình yêu dành cho Thiên Chúa (*Matthêu 22, 37-40*)*. Không một xã hội nào chỉ đặt nền tảng trên tính hợp pháp có thể phát triển thịnh vượng được; nhưng xã hội ấy còn phải được đặt trên nền tảng của lòng thương xót, trắc ẩn và tình yêu tự hiến.

Đức ái không phải là tùy chọn; mà là linh hồn của cuộc sống xã hội Kitô giáo.

Nơi nào vắng bóng đức ái, nơi đó pháp luật trở nên lạnh lẽo và khô cứng. Việc thực thi pháp luật một cách khắc nghiệt và đáng sợ thiếu đi nhu cầu cơ bản của con người là phẩm giá, sự tôn trọng và lòng từ bi.

Nơi nào pháp luật vắng mặt, đức ái trở nên mong manh. Pháp luật và đức ái cùng nhau tạo nên bản hòa hợp mà Thánh Augustinô đã mừng tụng và Đức Giáo Hoàng Lêô XIV kêu gọi chúng ta tái khám phá.

*Có liên kết

Lời kêu gọi gửi đến Giáo Hội ở miền Tây Washington

Anh chị em thân mến, hãy ghi nhớ các nguyên tắc cơ bản của Học thuyết Xã hội Công giáo và trách nhiệm tương ứng của mỗi người trong việc xây dựng một xã hội vững mạnh. Trên tinh thần đó, tôi mời anh chị em thực hiện những bước sau:

1. Đào sâu và củng cố đức tin của mình.

Hãy trở về với các bí tích, Thánh Kinh và đời sống cầu nguyện hằng ngày. Chính Đức Kitô là nguồn bình an của chúng ta. Việc canh tân và củng cố mối tương quan của chúng ta với Đức Kitô, cũng như đời sống hiệp thông trong Đức Kitô, là một hành trình suốt đời.

2. Sống đức ái một cách có ý thức.

Trong gia đình, nơi làm việc, và trong cộng đồng, hãy chọn lòng từ bi thay vì sự phán xét, lấy việc phục vụ thay vì lợi ích cá nhân, gạt bỏ thay vì nghi ngờ. Việc xét mình và xem xét lương tâm hằng ngày luôn giữ chúng ta trên con đường biến đổi, giúp đời sống chúng ta ngày càng phù hợp hơn với ý muốn của Thiên Chúa.

3. Tôn trọng pháp quyền và thăng tiến công lý.

Hãy dẫn đầu làm việc xây dựng một xã hội trong đó luật pháp bảo vệ người yếu thế, tôn trọng sự thật và phục vụ thiện ích chung.

4. Củng cố gia đình và cộng đồng địa phương.

Đây là những không gian chính để tình yêu được rèn luyện và Phúc Âm được thực hiện trong đời sống cụ thể.

5. Cầu nguyện và dẫn đầu xây dựng hòa bình.

Chúng ta cùng hiệp lời cầu nguyện cho các quốc gia đang xung đột, cho những nhà lãnh đạo đang mang gánh nặng trách nhiệm, và cho tất cả những ai đang khao khát sự an toàn và công lý.

Kết luận

Những nguyên tắc được nêu trong hướng dẫn này là những viên gạch nền tảng, làm nên cơ sở cho một xã hội được tổ chức tốt đẹp. Khi các quyền và trách nhiệm ấy bị thiếu hụt hoặc bị xem nhẹ, gia đình nhân loại dần rơi vào bất hòa, đánh mất sự hài hòa và trật tự, dẫn tới hỗn loạn và làm suy yếu đời sống chung.

Nhiều người trong Dân Thiên Chúa hiện nay đang tự hỏi liệu chúng ta có thể làm được gì để phục hồi đời sống an bình hơn. Hãy chú ý đến những nguyên tắc này là khởi đầu tốt để tìm ra câu trả lời cho vấn nạn đó.

Anh chị em thân mến, dù thế giới xung quanh đang trải qua những thay đổi sâu sắc và chúng ta cũng nếm trải nhiều chia rẽ, nhưng Đức Kitô vẫn là nền tảng vững chắc của chúng ta. Tầm nhìn của thánh Augustinô, được Đức Giáo hoàng Lêô XIV nhắc lại rằng xã hội được định hình bởi tình yêu. Xin cho chúng ta can đảm lựa chọn và kiên trì bước theo con đường của sự thật, công lý và hòa bình trong đời sống hàng ngày.

Với lòng biết ơn vì chứng tá và niềm tin thác của anh chị em vào sự hiện diện vững bền của Đức Kitô, tôi luôn hiệp thông cùng anh chị em trong Trái Tim Đức Kitô.

✠ Paul D. Etienne, DD, STL,
Đức Tổng Giám Mục Seattle

*Lạy Thiên Chúa
là Đấng an bài mọi sự,
Chúa trông nom giữ gìn thế giới.
Xin nhìn đến mảnh đất Chúa đã ban cho các bậc tổ tiên,
nơi chúng con đang sống.

Xin ban cho hết mọi người dân biết tìm lợi ích chung,
cho các nhà lãnh đạo được khôn ngoan sáng suốt.
Nhờ đó, xã hội chúng con sẽ công bình hơn,
và thế giới chúng con đang sống
cũng sẽ an vui hạnh phúc hơn.
Chúng con cầu xin nhờ Đức Giêsu Kitô Con Chúa,
là Thiên Chúa, và là Chúa chúng con.
Người hằng sống và hiển trị cùng Chúa,
hiệp nhất với Chúa Thánh Thần
đến muôn thuở muôn đời. Amen.

(Sách Lê Rôma)*

* Có liên kết

